

СТАНОВИЩЕ

от д-р Красимира Христова Кръстанова, доцент в ПУ „Паисий Хилендарски“

за дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор' в
научна област 3. Социални, стопански и правни науки

професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата
специалност Теория и история на културата

Автор: Ина Йорданова Кочева

Тема: „Ръчни декоративно-текстилни техники след 60-те години на XX век“

Научен ръководител: доц. д-р Здравка Лисийска

Дисертационния труд на тема „Ръчни декоративно-текстилни техники след 60-те години на XX век“ съдържа Увод, три Глави, Основни теоретични изводи и препоръки към практиката, Справка за приноси и приложимост на резултатите, Декларация за оригиналност и достоверност, Библиография, вкл. Списък с източниците на Приложението и Списък с публикации по темата на дисертационния труд (общо 226 стр.), както и Приложение (221 фигури/фотографии; фигури 2-29 са отпаднали от номерацията).

В увода Ина Кочева очертава обекта и предмета на изследването си, а това са художествените техники за работа с текстилни материали в приложното изкуство и мода, като акцентът е поставен върху технологията на изпълнение, както и естетическите и композиционните възможности за съвременното им приложение в облеклото. Целите и задачите са ясно формулирани, като на преден план стои интересът към декоративните техники и прилагането им в периода след 60-те години на XX в. Също в Увода докторантката се опитва да представи „в теоретичен и научен аспект източниците, които съдържат информация, отнасяща се до декоративно-текстилните техники“ (с. 5). Сред изброените автори ми е трудно да видя основополагащи теоретични изследвания по проблематиката, такива например, като на Пьотр Богатырев Вопросы теории народного искусства или на Роланд Бард за модата, отдавна преведен и на български език. Липсват и етноложки и фолклористични изследвания на такива автори като Мирелла Дечева, Любомир Миков, Ива Станоева и др. Авторите и текстовете, които са изброени, но не и сериозно проблематизирани, представят предимно приложната и практическа страна на представяне на декоративните техники.

Глава Първа „Същност на декоративно-текстилните техники“ започва със социокултурните предпоставки за възникването и развитието на декоратив-

но-текстилните техники. Всъщност, за да отговаря съдържанието на заглавието, е редно да се добави и „в наши дни“, защото липсва същностният исторически и социален контекст, има размишления, които не са подкрепени с факти или изследвания. Възгледът, че „Връщайки се назад в ранната история на човешкото развитие, можем да установим, че човекът е създавал предимно предмети с утилитарна цел, предназначени и приложими в бита и ежедневието“ (с. 9) е напълно оспорим и не отговаря на сведенията, предлагани ни от културната история. По-нататък се разглежда ролята на ЮНЕСКО за опазване на материалното културно наследство. Струва ми се, че в тази посока трябва да се продължи и с нематериалното културно наследство, към което принадлежат техниките и технологиите, вкл. и текстилните декоративни техники.

Същностната част на тази глава е посветена на художествено-декоративните техники за работа с текстилни материали. С много големи подробности са описани ръчните, шитите, везбените, тъканите, пластичните, рисуваните и пр. декоративни текстилни техники, като е обърнато внимание на тяхното многообразие и особеностите в изпълнението им. Направен е опит да бъде представено и тяхното историческо развитие, но неговата научна основа е доста бедна, цитираните автори са ограничени, липсват позовавания на съвременни автори. Пропуснати са такива автори, като изкуствоведите Димитър Станков, Виолета Василчина и др. Засегнати са въпросите за десенирането и композиционните изисквания при тяхното проектиране.

Втора глава разглежда приложението на декоративно-текстилните техники в облеклото. Най-напред се дава определение на термина мода, а след това се разискват въпроси, свързани с модните тенденции от 60-те години насам, вкл. и XXI в. В работата са представени материали, свързани с историята на модата и модните стилове, като е направен опит те да се свържат имплицитно с културните и социални идеи на съответните периоди. Отделя се място и на творците-дизайнери, които определят линията на световната мода. Обобщенията в края на главата се отнасят за дизайнерския аспект на модата през този период и връзката ѝ с екологичните, технологичните и естетически тенденции.

Трета глава обсъжда въпроси, отнасящи се към съвременното приложение на декоративните текстилни техники в облеклото. Като основа за разсъждения, докторантката стъпва на текста от предишната глава, която вече е очертала тенденциите в развитието на модата и откроява две възможни посоки за прилагане на декоративните техники. Едната държи на възобновяване на употребите на ръчните и занаятчийски способности за украса на облеклото, а другата - е насочена към по-активното използване на новите технологии и символична интерпретация на традиционните техники. Изборът се свързва със социалните

ценности и представи за представителност и престиж, които се отразяват във функцията на облеклото. Тезата би получила по-добра аргументация, ако беше използвана не само литература от историята на модата, но и автори, занимаващи се с антропология и социология на модата (културата на облекло и обличане). Много интересно са описани разнообразието от форми и способности за текстилна украса и са представени иновативни технологии за производство на облекла от различен тип.

Заключението е представено във вид на „Основни теоретични изводи и препоръки към практиката“, където силата на докторантката е в описанието и класификацията на текстилните декоративни техники и предложенията за нови възможности в приложението им в съвременната мода.

Библиографията страда от известна непълнота на съвременна културологична, антропологична/етнологична и социологическа литература, отнасяща се към разработваната проблематика. На места има препратки към Wikipedia, която служи като източник за научна информация (каквото тя не е). Приложението илюстрира богато декоративните текстилни техники.

Приложеният автореферат представя коректно съдържанието на дисертационния труд. Справката за приносите е обективна. Публикациите на докторантката по темата на дисертационния труд са три на брой. Представеният дисертационен труд на Ина Кочева на тема: „Ръчни декоративно-текстилни техники след 60-те години на XX век“ отговаря на критериите за завършено самостоятелно научно изследване, предвидени от ЗРАСПБ и на Правилника за неговото приложение.

Като имам предвид научноизследователските качества на Ина Йорданова Кочева, предлагам да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ в научна област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, специалност Теория и история на културата.

Пловдив

08.05.2015

Изготвил становището:

Доц. д-р Красимира Кръстонова